

A valóságban kevés az eredeti elem Chesterton világkoncepciójában, — s csak egyik változata az imperialista háború előestéjén élt középosztály világfelfogásának, ami később kissé a fasizmus szólamaait szállította. A francia fasizmus szellemi vezére, *Charles Péguy* pl. erősen rokon Chestertonnal.

Chesterton főképpen jovialis jóakarata révén követeli magának az eredetiséget, amiben sokszor a bohóckodás határát érinti. Ez a jóakarata viszont egyike amaz optimista láz legélénkebb jelenségeinek, ami az imperializmus első éveinek szabadelvű periódusában elfogta Nagybritannia egész alacsonyabbrendű polgárságát s magának a polgárságnak a demokratáit is. Később mikor a háború jött, és a háború utáni években, Chesterton elvesztette ragyogó színeit. Demokratá szenvedélyei léggömbökké fuvódtak és elpukkadtak, paradoxonjai gépies trükkökké váltak, úgyhogy a briliáns literátorból egyszerű újságíró lett, aki a fáradtság minden jele nélkül gyártotta régi fordulatait, a paradoxan radikális egyházi ember pedig egyszerű katolikus propagandistává változott, aki ugyanúgy kész volt elénekelni Pilsudszky Lengyelországának dicséretét, mint felkérni a Nyugateurópában virágzó demokráciát, hogy jöjjön és szabadítsa fel a szegény, kemény bánásmódban részesülő új-orosz zsirosparasztokat.

D. Mirszkij

A FRANCIA NÉPFRONT értelmének megítélésénél, függetlenül attól amit a nem hivatalosak terjesztenek, ellenfeleik reájuk olvasnak s a hivatalosak cáfolnak, elsősorban azokat az ideológiai alapokat kell számbavennünk, amikből a mozgalom kiindult, s amik a közös és eltérő nézetek csiráit egyaránt magukon viselik. Egy éve annak, hogy a *Le Document* című sorozat külön számában a Népfront vezetői egymásután mondták el a maguk és csoportjaik véleményét az együttműködés alapjairól és lehetőségeiről, amit az utóbbi hónapok eseményei aktuálisabbá tettek, mint valaha.

Léon Blum a múlt évi február 6-i események során kiadott kiáltványával összhangban a Népfront alapjának és kizárólagos céljának a fasizmus elleni összefogást jelölte meg a demokratikus szabadságjogok megvédésére. „Február 12.-e nélkül — mondotta — Franciaország a fasizmus zsákmánya lett volna és Németország vagy inkább Ausztriához hasonló sorsra jutott volna.” A további cél is csak az ott megnyilvánult szakszervezeti és politikai egység lehet a fasizmus állandó veszedelmével szemben. Daladier tavaly, június 28.-án szólalt először fel Blum és Thorez mellett a Mutualité-ben s résztvételét a népi frontban a következőkkel indokolta: „Holnap azt fogják mondani, hogy botrány egy szocialistával és kommunistával egy tribünön látni egy volt radikális miniszterelnököt. Én azonban, aki itt a kispolgárságot képviselem kijelentem, hogy a munkás és középosztály természetes szövetségesek.” Ezt a természetes szövetséget Pierre Cot, a radikális párt balszárnyának vezetője úgy magyarázta, hogy a radikális tömegek visszatérnek a jakobinus és forradalmi tradíciókhoz. A radikális tömegeknek ez a balszárnya tegnap antiklerikális volt, ma antifasiszta. Az igazi francia radikális nem lehet fasiszta, mert a Tűzkeresztes mozgalomból nemcsak a tömegek, de az intellektuelek is hiányoznak s csak programjukat kell elolvasni ahhoz, hogy bárki, akinek minimális kulturája, nyelvépzése és izlése van, kiábránduljon belőlük. De a negatív antifasiszta programmon túl egyáltalán nem meglepő, hogy a radikálisok olyan programot ellenjegyeznek, amit a baloldaliak is aláírtak. „Annak a számára, aki ismeri Oroszországot, a radikálizmus és kollektívizmus szövetsége kevésbé erkölcstelen és sokkal természetesebbnek tűnik fel, mintha a radikálizmus elfogadja a mai rendszert mai formájában, hiányaival és túlzásaival együtt.” A harcot min-

den erővel folytatni kell, — érvel tovább — s a népi front tömegeinek nincs szükségük fegyverekre, mert szükség esetén rendelkezésükre állnak az arzenálok. A francia jakobinus tradíció parancsolja, hogy annyira, sőt még inkább felvegyék a harcot a pénzfeudalizmus ellen, mint ahogy őseik a születési feudalizmus ellen küzdöttek, mert egy XVIII. századbeli földesur több kiméleletet érdemelt, mint a villamosművek, a kohászat és a bőrze mágnásai. — Vaillant-Couturier a népi frontot szintén többre értékeli, mint egy választási koalíciót. „E szövetség feladata megvédeni minden területen — a parlamentben ép' úgy, mint az üzemekben és falvakban — a válság által súlytott tömegek gazdasági helyzetét, a demokratikus szabadságokat, a francia kulturát és a békét.” Ezért azonban egy pillanatra sem mondanak le külön programjukról, aminek az utján a demokrácia új formáját, és az ország meghódítását akarják megvalósítani. Ellenségei az öncélú erőszaknak, de a háború előtti szindikalisták szűk antimilitarizmusának is. Ha igaz Lassalle mondása, hogy „az állam az ágyú”, úgy ezt a ágyút a népek kell a kezébe vennie, hogy többé ne csak egy szűk réteg osztályuralmát biztosítsa. Addig is a következetes baloldali pártja teljesen egy uton halad a népi fronttal s nem azt nézi, hogy annak tömegei, a munkásság keresztény-e vagy szabadgondolkodó, hanem azt, hogy milyen a helyzete s az egész osztályt széles népi és osztályfronton egyesíti.

A népi front három főpillére tehát különböző ideológiai alapokon nyugszik. Ami a szocialistáknál az evolúciós fejlődést biztosító szabadságjogok megvédése a jobboldali parancsuralmi kísérletekkel szemben, az a radikálisoknál a jakobinus tradíció, az új feudalizmus elleni új polgári és munkás szövetség, a következetes baloldalon pedig a végső harc előjátéka, leszámolás az ellenséggel, hogy azután a barátokkal is le lehessen számolni.

A három alaphang mellett persze disszonáns hangokat is hallunk a népi front berkeiben, a belső ellenzék s az egyes pártok disszidens elemeinek hangját. A szocialista párt fenegyerekei, a trockijisták, a negyedik Internacionálenak a második Internacionale legális keretei közé húzódtak tagjai, akik mindeddig az ék szerepét töltötték be, amikor a második és harmadik Internacionale francia tagozata a közeledést megkísérelte. A legutóbbi sztrájkmozgalom is bebizonyította, hogy programjuk és eszközeik lényegesen eltérnek a C. G. T. és a C. G. T. U. irányelveitől. — A radikális párt egykori képviselője és disszidens Bergery külön frontot létesített, a „Troisième Force” c. szervezettel egyesülve s ma „Front Social” néven szerepel és számos középosztálybeli elemmel megerősödve a népi front keretei közé tartozik. Bergery otthagya a radikálisokat, mert a 200 család osztályuralmával szemben tehetetlenek voltak, de a marxistáktól is két lényeges ponton különbözik. Ellensége a munkás diktaturának, mert az Franciaországban a lakosság egy negyedének parancsuralmát jelentené s a nagy tömegeket a faszizmus karjai közé taszitaná. Ellensége a harmadik Internacionale centralizációjának, mert az szerinte oda vezet, hogy egy szép napon a szocialistákat, mint szociálfasisztákat a polgárság legfőbb támaszának nyilvánítják, másnap a velük való szövetségre adnak tagozataiknak parancsot, egyik nap szabotáltatják a hadsereget, másnap jóváhagyólag helyeselnek a francia fegyverkezésre. A 200 család és függvényeinek uralma legyen az utolsó osztályuralom, utána közvetlenül a 40 millió francia uralma következzen s a mai kétmillió vagyonának liquidálása — ezt szeretné a „Front Social”. — Teljes szakadást hozott létre a III. Internacionálé pártjában Jacques Doriot és társainak kiválása, akik a múlt parlamentben még egyenrangú ellenfelei voltak az előbbieknél. Doriot, Saint Denis polgármestere azért

lépett hadba a III. Internacionáléval, mert az szerinte a francia munkás-ságot olyan „kalandokba” viszi bele, ami Oroszország érdekeivel lehet, hogy megegyezik, de Franciaországot a háborúba kergeti. Doriot vád-jait persze a jobboldali pártok választási plakátnak használták fel. Ő volt az egyetlen a baloldaltól, aki társaival a szovjet paktum ellen szava-zott, mert ez szerinte a távol keleti szláv expanzió biztosítására szolgál s a franciákat ismét végzetes ellentétbe hozza Németországgal, amellyel a megegyezést állandóan sürgeti.

A gazdasági és politikai érdek ezer széthuzó szála tartja kötve a népi front egyes csoportjait s amennyire bizonyos, hogy programjuk negatív részét egységesen keresztül fogják vinni, annál kérdésesebb, hogy a pozitív program végrehajtásánál mikor fognak az alapvető el-lentétek kiütközni. Felettébb biztató azonban, hogy a népi front a fran-cia szellemi élet legkiválóbb képviselőit, Nobel-díjas tudósokat és írókat állított maga mellé, akik sub specie aeternitatis látják a népi front ér-telmét és jelentőségét. A népi egység tehát nemcsak a legszélesebb tömeg-mozgalom, ami Franciaországban létezett, hanem legmagasabb világ-nézeti egység. Perrin és Joliot-Curie, Rivet és Langevin, Watton és Pre-nant a Sorbonne világhírű professzorai egyaránt elismerik, hogy a tu-dományos kutatásnak csak úgy van jelentősége, ha annak eredményeihez a széles néptömegek is hozzájuthatnak s a tudomány decentralizációja egészen az egyes koponyákig csak egy szocialista társadalomban lehet-séges. Vaillant-Couturier, mint író egész tevékenységét „az emberi méltóság megmentésének” szolgálatába állítja. Malraux a „nyugati ember mai akaratát kívánja fentartani és növelni.” Chamson „azért ellensége a nacionalizmusnak, mert azóta francia, mióta Franciaország megszüle-tett.” Gide tiltakozik az ellen, „mintha a saját országunk szeretete a más országok gyűlöletéből állana Ami engem illet, én mindig arra tö-rekedtem, hogy mélyen nemzetközi legyek, amellett, hogy mélyen fran-cia maradjak. Éppen úgy, mint ahogy mélyen individualista tudok ma-radni amellett, hogy a kollektívizmussal teljesen azonosítom magamat, sőt éppen a kollektívizmus segítségével. Mert az én tételtem mindig ez Volt: minden ember úgy tudja leginkább szolgálni a közösséget, hogy ha a leginkább egyéni marad.”

Ezek az új francia népi egység szellemi problémái s amint az írók és tudósok pozitívumaiból politikai tettek és realitások lesznek, úgy kap-jak meg a népi front a közös destrukciók elvégzése után új értelmét és jelentőségét.

Könyves Tóth László

MAI FRANCIA KULTURMOZGALMAK. A népi erők felszárnyalása nemcsak politikai, de kulturális téren is nagy változást idézett elő Franciaországban. A kultura védelmének jelszava, amit egy évvel ezelőtt vetett a köztudatba a párisi írókongresszus, gyorsan terjed. Különösen erős iramú ez az új kulturmegmozdulás a májusi választások Népfront győzelme óta.

A kulturszervezés középpontjában a párisi *Maison de la Culture* áll.

Legrégibb és legismertebb ilyen egyesület az íróké. A francia iroda-lom legjava csoportosul ebben az egyesületben (A. E. A. R.) Az egye-sület havi folyóirata (szerkesztő-bizottság: Gide, Gorki, Rolland, Vaill-lant-Couturier, Aragon, Nizan, stb.) egyike a legszínvonalasabb francia folyóiratoknak. A francia írók mind nagyobb csoportja fogadja el művé-szi vezérelvül a szocialista realizmust és mindtöbben hagyják ott az elzárkozottság elefántcsonttoronyát, hogy szellemi erejüket a népi szabad-ságküzdelem szolgálatába állítva megvalósítsák a kultura és a tömegek egymásratalálását. Tudják, hogy csak hervadt és sápadt művészet le-